

Cumhurbaşkanlığı Atlı Tören Kıtası

MURAT ÖZTABAK

M

İLLÎ Mücadele'nin başlangıç safhasında özellikle Yunan birliğiyle girilen çatışmalarda önemli başarılar elde

eden Çerkez Ethem'in sonraki yıllarda Millî Mücadele'ye ve kadrosuna karşı değişen tutumu Cumhurbaşkanlığı Muhâfız Alayı'nın kurulmasında önemli rol oynamıştır. Bilindiği üzere, Çerkes Ethem, Kuvâ-yı Milliye'den düzenli orduya geçiş aşamasında kardeşleriyle birlikte muhâlif bir tavır sergilemiş, kurulan merkezî ordunun emrine girmek istememişti. Bu gelişme Ankara hükûmetini güvenlik konusunda birtakım önlem almaya sevk etti. Özellikle Çerkes Ethem'in 17 Temmuz 1920 günü Ankara garında Mustafa Kemal ile yaptığı görüşmeye tepeden tırnağa silâhlı 20 adamıyla gelmesi paşanın refâkat subayı ve muhafızı olan Yüzbaşı İsmail Hakkı'yı kuşkulandırdı. Olayın akabinde yüzbaşı İsmail Hakkı Bey, Ankara komutanı Nuri Bey'e bir muhafız birliği kurma teklîfinde bulundu. Nuri Bey'in oluru üzerine İsmail Hakkı Bey 18 Temmuz 1920 günü akşamı dokuz mangalık bir muhafız takımını göreve başlattı. Kısa zamanda teşekkül eden takımın disiplin ve başarısı takdir topladı. Takım, 16 Ekim 1920'de Muhâfız Taburu hâline getirildi. Tabur, II. İnönü, Sakarya ve Başkomutan Meydan muharebelerine katılarak kahramanlık gösterdi. 1927 yılında alaya dönüşen birlik, 2 Nisan 1936'da Genelkurmay ikinci başkanı korgeneral Asım Gündüz'ün Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği'ne yazdığı bir yazıyla 1936'da tugaya dönüştürüldü. Ancak Ankara'da tutulan bir süvâri birliği, 16 Mayıs 1953'ten itibaren "Cumhurbaşkanlığı Muhâfız Alayı" adıyla görevine devam etti. Alaya bağlı olup Çankaya'da konuşlanan Süvâri Birliği daha sonra 1961 yılında Ankara Bahçelievler semtinde ASEM'in bulunduğu alana taşındı.

Cumhurbaşkanlığı Muhâfız Alayı'nın kuruluşundaki süvâri grubu 3 Kasım 1970'te Atlı Merâsim Bölüğü olarak yenilenmiş, yine bu alaya bağlı bir başka grup da Anıtkabir Muhâfız Bölüğü olarak Anıtkabir'in korunması görevini 10 Kasım 1953'ten itibaren

üstlenmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Muhâfız Alayı, Anıtkabir Muhâfız Bölüğü'nü ve alayın spor kolu olan Muhâfız Gücü'nü 1982'ye kadar; Süvâri Birliği'ni ise 5 Ekim 1984'e kadar bünyesinde barındırdı. Daha sonra Muhâfız Alayı Süvâri Birliği'nin ismi değiştirilerek 5 Ekim 1984'ten itibaren Kara Kuvvetleri Atlı Spor Eğitim Merkezi adını aldı ve Kara Harp Okulu'na bağlandı. 1996 yılında bugünkü teşkilat yapısına kavuşan Kara Kuvvetleri Atlı Spor Eğitim Merkez Komutanlığı, kuruluşundaki Süvâri ve Koşulu Top Takımları ile "süvâri birliği" özelliğini hâlen muhafaza etmektedir. Bu bağlamda ata sporu olan biniciliğin gelişmesini ve yaygınlaşmasını sağlamak, at ve binicilik kadrolarına personel yetiştirmek gibi konularda çalışmalar yapılmaktadır. Aynı zamanda uluslararası binicilik yarışmalarında TSK ve millî takım adına yarışan bu birim, alanında başarılı derecelere imzâ atmaktadır.

Uzun yıllar resmî törenlerde kullanılan süvâri birliği 2014 yılı itibarıyla yeniden merâsim kıtası olarak görevlendirilmiştir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan döneminde Atlı Tören Kıtası yanında eski Türk devletlerini temsil eden kıyafetlerle Muhâfız Alayı'na mensup 16 asker de resmî törenlerde yer almaya başlamıştır.

Cumhurbaşkanlığı Muhâfız Alayı bünyesinde Gemlik ve Friesian cinsi

atlar kullanılmaktadır. Bu atlar, Türk Silâhlı Kuvvetleri bünyesinde Gemlik Askerî Veteriner Okulu ve Eğitim Merkezi At Üretim ve Eğitim Tabur Komutanlığı bünyesinde 4 yıl boyunca insan alıştırma, itâat, başlangıç, tay geliştirme ve tay temel eğitimlerini almaktadır. Genç oldukları için sâdece tecrübeli bakıcıların binebildiği atlara günde 2 kez 45 dakika tımar, 45 günde bir kayar ve nal çakımı yapılmaktadır. Atlar eğitimin ilk 3 ayında sâdece semere alıştırılmakta; atlara durma, yürüyüş, hızlı yürüyüş, koşma komutları öğretilmektedir.

Gemlik'teki At Üretim ve Eğitim Tabur Komutanlığı tarafından 2001 yılından bu yana Gemlik ırkının üretimi yapılmaktadır. Burada yetiştiren Gemlik ırkı atlar törenlerde ve spor müsabakalarında, Friesian ırkı atlar ise yine törenlerde topçeker olarak kullanılmaktadır. Temel itâat eğitimlerini tamamlamış ve 4 yaşını doldurmuş Gemlik atları Ankara'daki (ASEM) Atlı Spor Eğitim Merkez Komutanlığı'na gönderilmekte, burada ulusal bayram ve resmî törenlerde yer almaktadır. Cumhurbaşkanlığı Muhâfız Alayı bünyesinde karşılama törenlerinde kullanılan bu atlar, aynı zamanda Türkiye Binicilik Federasyonu'nun düzenlediği binicilik yarışmaları ve uluslararası yarış organizasyonlarında ülkemizi millî takımlar düzeyinde temsil etmektedir.